

את קידומו, וחלק לא מבוטל מעושרו, חב גיבורנו לפטרונו שסייע לו ותמך בו. אולם כאשר הסתבך אותו פטרון באשמת בגידה, לא היסס גיבורנו מלהשתתף, לצד התביעה, במשפט שנערך לו. הפטרון הורשע והוצא להורג. התנהגות זו של גיבורנו זיכתה אותו בתיאור "הארם החכם ביותר אך גם השפל ביותר בכל המין האנושי".

בקריירה המשפטית שלו הגיע לפיסגה. הוא התמנה לתפקיד המשפטי הרם בממלכה, אולם בתפקידו זה לא עמד בפני הפיתוי. הוא לקח שוחד, ולמשגה זה צירף משגה נוסף - בשניים מן המקרים פסק כנגד נותני השוחד. שני המשחירים, שהשלימו עם השוחד, לא השלימו עם ההפסד, והתלוננו. אז התגלו מקרי שוחד נוספים שבהם, כך הסתבר, לא היתה למשחירים סיבה להתלונן. הוא הועמד לדין, אך לא הופיע למשפט ובמקום זאת שלח לשופטיו מסמך ובו הודאה בכל האשמות בצירוף בקשת רחמים. הוא נדון למאסר ולקנס כבר ביותר. מן המאסר שוחרר כעבור זמן קצר, אך מעמדו הכלכלי והמקצועי לא שוקם. הוא מת כעבור שנים ספורות כשהוא עני, גלמוד ומיאוש.

מי היה האישי? מי היה פטרונו? מי היה יריבו ומה היה הסכסוך שבגיניו נאלץ אותו יריב לנטוש את כס השיפוט?

מאת: ג' אשי

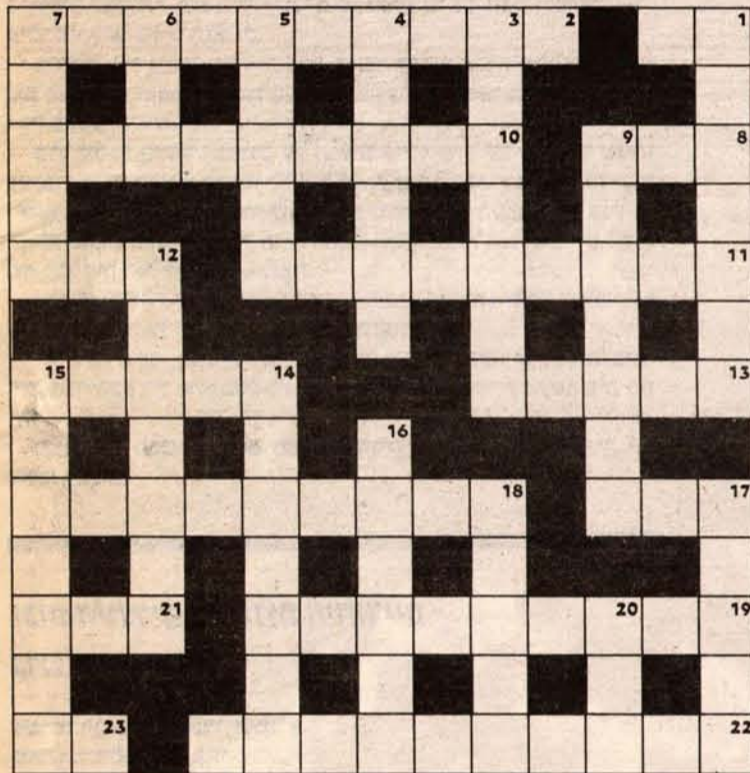
בין הפותרים נכונה יוגרל ספר משפטי. את התשובות יש לשלוח למערכת כתבי-העת עד ליום 1.3.92

הוא היה מחשובי המשפטנים בדורו, אך עיקר פרסומו הוא בשל תרומתו לפילוסופיה ובעיני רבים הוא אחד מגדולי הפילוסופים בכל הדורות. בכתביו ביקש להקיף את כל הידע האנושי. אין תימה שלא עלה בידו להשלים מבצע זה, אך האנציקלופדיה של ההשכלה הצרפתית הוקי רשה לזכרו. הוא ביקש לקדם את הדעת והחוכמה העריץ את השכלתנות: "הארם הוא רק מה שהוא יודע". הוא גם היה זה שטבע את המימרה ש"ידע הוא כוח". בתחום המדע ביקש להתנער מן הסכולסטיקה ולפתח שיטה המושתתת על התבוננות בטבע והסקת מסקנות באמצעות אינדוקציה. על כתביו נאמר ש"הניעו את המחוחות שהניעו את העולם".

בהשקפתו הפוליטית לא היה רחוק ממקיאולי והקריירה האישית שלו תוכיח. כמשפטן זכה להישגים נכבדים, אולם יריבו היה משפטן דגול ממנו ובניגוד לו היה אותו יריב גם בעל עקרונות. למרבה הרוגו זכה היריב בתחרות על ידה של אותה אשה (אלמנה עשירה). אולם לגר רל התפוכות משלו. אותו משפטן רגול, שכיחן בתפקיד וקן השופטים, נקלע לסכסוך חריף עם מי שכיחן אז בתפקיד המשפטי הרם בממלכה. זה האחרון פנה לגיבורנו ובכוחות משותפים הביאו להכרעה נגדו. התנגשות זו היתה חלק מתהליך שגרם, בסופו של דבר, לסילוקו של וקן השופטים ממשרתו.

מאת: אמוון בירמן

תשבץ משפטי

מאונך:

1. מצריך משקפיים או אפילו זיכוי(3,4); 3. כיצד ניתן הצו ברבר רשימת החפצים לשעבר? (4,3); 4. ר' 13 מאונך; 5. ככה ייעשה לנכסי הפועל (כ"מ) (5); 6. ערכאה בניצוח (3); 7. הציפור הממונה על סמים בממשלה (5); 9. הלא יוצלח מצביע על כיוון העיירה (7); 12. סוטה בשתי חיות (7); 14. מקצועו של עיוור ברווח (7); 15. יתר על כן, היא יוצאת עם פרקליט (4,3); 16. מחוקק בעל ייחוס (6); 17. כאשר כלי נגינה ניתן במתנה, אך צריך להתחלק בו עם מישהו אחר (כ"מ) (5); 18. ריכוז של פחדנים הוא כשלוך בכפר הנוער (5); 20. גם מין (3).

1. טעמים לציפור(2); 2. היצר שונה מן המלפפון(כ"מ) (5,2,3); 8. קטן או כחול (3); 10. מבקשים מבית-משפט קיבוץ מכוכב אחר(4,2,3); 11. ממונה על אלה שעבודתם הופסקה בשירת-גיבורים(9); 12. תן טעם למחלה(3); 13. (יחד עם 4 מאונך) תרגולת השמיצה את הלול(ז"כ"מ) (4,2,5); 14. השתמשו בנשק חם בתחנת הדלק, ולפי המצב השורר שם זה אסור(כ"מ) (5); 17. שופט התעבורה לא התייחס בחיוב (3); 18. נקודת-חן ממאירה במס הכנסה (5,4); 19. מקצוע ההקמה בסכינים (4,5); 21. התינוק החוזר של הר הגעש(כ"מ) (3); 22. גישה פלילית של עורכי-דין(5,5); 23. טלביזיה משטרתית(2).

המונח הלטיני

מדור זה מוקדש למימרות לטיניות, פרי עטם של חכמי המשפט הרומי העתיקים; וזאת לא כענין תרבותי גרידא, כגון ענין אומנות העבר, אלא מפני שסבורים אנו שיש, בהכרת מימרות אלה, משום תועלת לחינוך המשפטי של היום והרחבת דעתו של המשפטן

מאת: ד"ר מאיר מ'רבי

השפה הלטינית מהווה נדבך מרכזי בתרבות העולם המערבי בכלל ובתרבות המשפטית בפרט. הקודקס הירוע של הקיסר יוסטיניאנוס מן המאה ה-6 לספירה, הוא כמובן בשפה זו, וזוהי גם שפתה של הכנסיה הקתולית.

כשקמו האוניברסיטאות הראשונות באירופה, היתה הלטינית שפת הלימוד וההוראה, וכך הפכה לשפת החינוך והמדע והשפה הבינלאומית של העולם המערבי. מעמד זה נשמר במשך יותר מ-1000 שנה לאחר נפילת הקיסרות הרומית. יצירותיהם של אחרים מגדולי הפילוסופים והחוקרים (ביניהם ברוך שפינוזה, אראמוס, ליבניץ וניוטון) נכתבו בלטינית.

בתחום המשפט נודעה ללטינית חשיבות מיוחדת, וזאת נוכח מעמדו של המשפט הרומי והשפעתו על המשפט של העולם המערבי. למעשה נדרשה עד לאחרונה ידיעת הלטינית במרבית האוניברסיטאות באירופה לצורך לימודי משפטים. כללים משפטיים רבים מצאו את ביטויים במימרות לטיניות והספרות המשפטית מלאה בהן. דוגמאות לכך ניתן למצוא לא רק בספרות ובפסיקה האירופאית והאנגלו-אמריקאית, אלא גם בספרות ובפסיקה הישראלית.

מימרות אלה מצטיינות בקיצורן, בחדות לשונן וביכולת - החשובה כל כך למשפטן - לבטא רעיון מורכב בבהירות, בתמציתיות ולעיתים בלשון ציורית. כל מימרה תהא מלווה בתרגום לעברית, אשר יהיה, בהעדר תרגומים אחרים, משלוי ואבקש, מראש, את מחילתם של הקוראים אם העברית לא תהא משוכחת, כי היא איננה, לראבונני, שפת-אמי. בסוף המימרה, אציין תמיד, בסוגריים עגולים, את שם החיבור, שממנו נלקחה המימרה, ואת שם מחברו. באותם המקרים שלמימרה הש" לכות כלפי הדין, אשתדל להצביע על כך. ומקהוראים אני נפרד בכרכה הלטינית Valet omnes תהיו כולכם בריאים.

Obligatio est iuris vinculum, quo necessitate adstringimur alicuius rei solvendae secundum iura nostrae civitatis. (Justiniani Institutiones III, 14) (הה) תחייבות היא עבותות-משפט שעל-פיהן חייבים אנו כלפי אחרים לתת או לעשות דבר-מה לפי חוקי מדינתנו.

זו היא אחת משתי הגדרות ה-Obligatio - ההתחייבות - שמוצאים אנו במקורות המשפט הרומי, והיא נמצאת באינסטיטוציות של יוסטיניאנוס. את ההגדרה השניה נתן לנו Ulpianus. המשפטן הדגול של התקופה הקלאסית, ואליה נתייחס, אולי, בפעם אחרת.

בחרנו להתחיל בהגדרה זו מאחר שהיא מדגישה את הצד של אחריות החייב. הדגש מרומז באטימולוגיה של המילה Obligatio עצמה: ligare, דהיינו לקשור והקרי דומת-ob שמבטא את חיזוק הפעולה, דהיינו לקשור בחיזוקה. לכן תרגמנו את המל"ים vinculum iuris כמילים עבותות משפט בניסוחן לשקף את טבעה של ההתחייבות הרומית שעל-פיה קשור החייב לנושה בקשר בלי-נתק, אלא אם כן ימלא הוא את חיובו או ישחרר על ידי נושהו. טבעה זה של ההתחייבות מתבטא גם במונחים המצ"ביעים על ביטול החיוב:

Solvere, Solutio, Liberare, liberatio (להתיר, התרה, לשחרר, שחרור). מכאן המסקנה שהחייב איננו יכול להשתחרר מהתחייבותו באופן חד-צדדי, אלא עלי-די מילוי התחייבותו; ואילו אם חפץ הוא להשתחרר מהתחייבותו שלא על-דרך המילוי, חייב הוא לקבל שחרור מאת הנושה.

התעכבנו קצת על משמעויות אלה, מאחר שלא אחת נתקלים אנו בניסוחים של עורכי-דין נכבדים, הן פרטיים, הן של רשויות ממשלתיות, שבשולי נוסח התחייבות כלשהי מוסיפים את המשפט: "התחייבות זו היא בלתי חוזרת". והרי, כפי שראינו, כל התחייבות היא בלתי חוזרת מטבעה, להבדיל מהוראות שאדם נותן למשנהו, הני-נותן לביטול עלי-די נותנו, אלא אם כן מציין הנותן שהן בלתי חוזרות.

בין הפותרים נכונה יוגרל ספר משפטי. את התשובות יש לשלוח למערכת כתבי-העת עד ליום 1.3.92

להחליט נכון עם LEXIS

LEXIS הוא שרות המידע הממוחשב הגדול בעולם, המעמיד לרשותך מאות מאגרי מידע משפטיים.

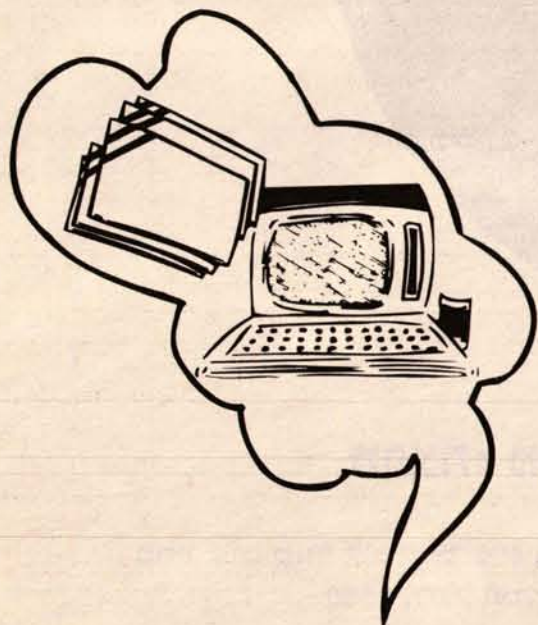
פנה עוד היום לבזק-זהב ובקש לראות הדגמה בנושאים המעניינים אותך. אנחנו בטוחים שגם אתה תופתע מעושר הממצאים.

בזק זהב

שרות ללקוח טל: 03-5444202

רח' הנומל 42-40, תל-אביב 63506

מאגר הטפסים המשפטיים

אתה חולם על הפקת שטרות, הזמנות, תצהירים ובקשות בלחיצת כפתור...

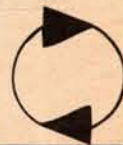
למה לחלוס ?

הפוך חלוס למציאות, קדם את משרדך לטכנולוגית שנות ה-90, הצטרף למאות שאינם חולמים אלא משתמשים מדי יום במאגר הטפסים המשפטיים !

חדש במאגר הטפסים !

מעכשיו תוכל לרכוש קבוצות טפסים בהתאם לתחום התמחותך !

צלצל או פקס לקבלת רשימת הטפסים בפקס !

- הזמינו את תקדין לנסיון בלבד!
- אפשר להחזיר אלינו בתוך 30 ימים ללא תמורה
- התוכנה הטובה ביותר על המאגר הגדול ביותר
- התקליטור המשפטי שובחר ע"י משרד המשפטים והנהלת בתי-המשפט
- למעלה מ-10,000 פסקי דין והחלטות של בית המשפט העליון עד דצמבר '91
- כולל פסקי דין שטרם פורסמו ולא מפורסמים

הפצה: משרד הבטחון - ההוצאה לאור

בין התנאים למנוי על תקדין יהיו:
 מחיר מנוי שנתי לזכות-שימוש בתקדין (הכולל עדכון ראשון בתוך ארבעה חודשים), הינו כדלקמן: -
 \$500 (כולל תמלוגים למדינה ולא כולל מע"מ), בשני תשלומים שווים:
 האחד - בתום 30 ימי הנסיון, והשני - עד 31.5.92.
 - 20% הנחה לחברי לשכת עוה"ד - שלוש שנים ראשונות לחברותם;
 - 40% הנחה למתמחים, לסטודנטים למשפטים ולחברי צוות הוראה-משפטים;
 - 10% הנחה עבור תשלום מלא בתום 30 ימי הנסיון.
 תקליטור תקדין יסופק למזמינים בתוך 30 ימים ממועד ההזמנה.
 לשאלות, הבהרות ולכל מידע נוסף - אנא פנו לטלפון: 03-5754365, לפקס: 03-5754367

ג ז ו ר ש ל ח

לכבוד:	ברצוני להזמין את תקדין לנסיון בלבד במשך 30 ימים.
משרד הבטחון - ההוצאה לאור	שם:
רחוב דוד אלעזר 25	כתובת:
הקריה	מיקוד:
תל-אביב 67673	פקס:
	טלפון: